

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Καλές γιορτές, φίλοι!

Εγκρίνω: τέσσερα «Απ' τὰ τραγούδια τῆς Παμβωτίδος» καὶ τὸ «Στὸν ἑαυτὸ μου» τοῦ κ. Γ. Ἐλινιά· τὴν «Κρυφὴ ἀγάπη» καὶ τὰ «Παιδικὰ χρόνια» τοῦ κ. Κε-Κε· τὰ τετράστιχα τοῦ χειμῶνα» τῆς Δδός Κ. Γ., ποὺ εἶνε σὰν παραλλαγὲς τῶν «Νοσταλγικῶν» τῆς.

Ὁ καλὸς γνώριμος αὐτῆς τῆς στήλης κ. Γ. Τσου-καλὰς ἐξέδωκε σὲ κομψὸ τεύχος μὲ τὸν τίτλο «Ὁ χειμῶνας» εἰκοσιδύο ποιήματά του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ «Ἐνα τραγούδι», τὸ «Παράπονο» καὶ ἡ «Μπαλάντα τῆς μικρῆς ἀραβωνιαστικῆς» εἰσὶν πρωτοδημοσιεύθησαν. Δυὸ ἄλλοι συνεργάται μου ἐτοιμάζουν ἐκδόσεις τους καὶ θὰ μοῦ χάρισουν σὲ λίγο τὴν ἴδια χαρά...

Μεταξὺ φθορᾶς καὶ ἀφθορίας τὸ ἐπιγραμματικὸν «Ἀνθογιάλι» σου, κ. Σ. Παπ. Τὸ «Φθινοπωρινόν» σου δὲμὼς γιὰ πέταμα δὴλως διόλου. Πῶς τῷ παθῶς;

Ἐλαβα, κ. Ε. Cam., τὸ εἰς τὴν γαλλικὴν «Σον-νέτο» καὶ τὴν ὀκτάστιχον «Doute». Εἶνε ζήτημα διὰ τὰ δημοσιεύματα εὐχαρίστως — ὅχι σὲ μετάφρασιν, ἀλλὰ σὲ πρῶτον τύπον — ἂν μοῦ ἄρσαν; Δὲν μοῦ εἶπαν δὲμὼς τίποτε. Οἱ θαυμαστικὲς ἐπιφωνήσεις τοῦ συν-νέτου πολὺ φωνακλάδικες, καὶ ἡ μεγαληγορία τοῦ α' τετραστιχοῦ τῆς «Ἀμφιβολίας» σου μὲρὸς σὲ μυστήριον τῶν οὐρανῶν, παθαίνει τὰ κ μετὰ τὴν σχετικὴν ἀντίφρασιν: «... Curieuse humanité!» Γενικώτερα: κατὰ τὸ δασκαλὶτικὸν καὶ ρητορικόν: «O celestes grandeurs — fils de l'éternité!». Αὐτὰ ἂν, ὅπως ὑποπεύομαι, δὲν εἴσαι Ἑλλήν; ἄλλως, θὰ σοῦ ἔλεγα ἄλλα πράγματα...

Φίλε, κ. Σ. Κερ., γι' αὐτὸ ποὺ ζητᾷς δὲ μοῦ φτάνει ὁ χῶρος — τὸ βλέπεις καὶ ὁ ἴδιος. Σήμερα ἀφνης ἔχω ν' ἀπαντήσω σὲ καμμιὰ σαρανταριά ἐπιστολογράφους καὶ ἀποστολεῖς συνεργασίας. Πῶς νὰ μπορέσω μέσα σὲ μιὰ στήλη νὰ πῶ τοῦ καθενὸς διὰ τὴν ἡδύα, νὰ κρίνω δὲ καὶ μὲ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν, ὁλωνῶν τὰ γραπτά; Μὰ «γιατὶ νὰ μὴν πιάδουν, τακτικά, καὶ μὴ σελίδα, καὶ περισσώτερον ἀπὸ μιὰ σελίδα, οἱ κρίσεις σας;» Διότι δὲν ἐνδιαφέρονται γι' αὐτὰς παρὰ οἱ λιγώτεροι — πολὺ λίγοι...

Ἐβραία παρατηροῦ σημαντικὴ διαφορὰ ἀπ' τὴν «Ἐταίρα» ὡς τὸ «Θάνατο τοῦ ἀλήτη», κ. Γ. Ἡρ. Ἀλλὰ τὸ ρυθμὸν, μὲρὸς παιδί, τὸ ρυθμὸν δὲν εἶνε κελεύβεια σὲ καθιερωμένον — ὁ ρυθμὸς — εἶνε οὐσία.

Νόστιμη ἡ «Ἀστακωτικὴ ἱστορία» σου, κ. Γ. Ἀνών., καὶ ὡς «πρωτόλειον» θὰ τὴν ἐνέκριναι, μὰ σὰ νὰ διατηρῇ σαφὴ ἀναγνωριστικὰ ἀπ' τὸ πραγματικὸν περιστατικὸν ποὺ σοῦ τὴν ἐνέπνευσε, καὶ δὲν κάνει. Φοβούμαι ἀκόμα μὴ καὶ τὸ οἰκογενειακὸν τῶν «Γιαλαράων» εἶνε ἀληθινὸν καὶ δὲν ἔχει σβύσει...

Ὁχι, Δνις Α. Νικ. Οὐτε τὰ ἔμμετρα, οὐτε τὰ πεζά, οὐτε τὰ πρωτότυπα, οὐτε τὰ μεταφράσματα καὶ χρόν ε καὶ κόπος χρειάζεται γιὰ νὰ πάρῃ κανεὶς τὴ «βάσιν». Τ' εἶν' αὕτη; νὰ σὰς πῶ: Προτοῦ ξεκινήσῃ κανεὶς γιὰ ἱππικὸν ἀγῶνα, τὸν πρῶτον, κατὰ μάθαινε περὶ ἵππου, ἱππεύσεως, ἱπποδρομιῶν κλπ., πλήθους μικροπραγμάτων, ὥς ποῦ ἵππευεῖ! Αἱ, ἔλ' αὐτά, ποὺ κάποτε στοιχίζουσαν κόπους πολλούς, διόλου δὲν λογαριάζονται, διόλου δὲν ἀναγνωρίζονται, πρὸς τὸ ἴδιον ἀπ' τὴν στιγμὴν μόνον ποὺ ἱππεύει καὶ πάει γιὰ κατὰ περισσώτερον, μόνον ἀπὸ «κίνησιν τὴν στιγμὴν ὑπάρχει. Μ' ἐννοεῖτε;

Ἀγαπητέ μου, κ. Φ. Ἀντ. Θαρρεῖς διὰ μπόρῃς νὰ σοῦ πῶ καὶ περισσώτερον γιὰ τὰς «Δυστυχίες», τὰ «Δόγια φθισικῶν» καὶ τὸ «Βασανισμένον» σου; ἢ διὰ μπόρῃς νὰ σοῦ πῶ τίποτε γιὰ τὰ καινούργια σου: «Τὸ τραγούδι μου», «Στὸν τάφο τῆς», «Συντροφίης»; Μὰ νομίζεις διὰ τὴν στιχοειδῆ διάταξιν καὶ μεταγραφὴν καὶ πεζολογίας κάμνει ποίημα; καὶ διὰ τὸ τέτοιο ποίημα σηκώνει κρίσιν; Ὅτι εἶνε ποίημα ποὺ ἐπιτρέπεται κρίσις ἢ λογαδικὴ ἀπόχρεμψις ἢ περιέχουσα τὰδε τὰ στιχηρά:

Σὲ μιὰ γωνίᾳ τῆς κάμαρης θυμῶμαι τὰ περασμένα
Βλέπω ὅσα τὸ γραφεῖόν μου πρᾶματα δημοσιεύουν
Τὸν ἑδικὸν σου τὸ χαμὸ ἀπ' τὴ γυνικαῖά μου ἀγκάλῃ
Κε' ὁ γάτος μου ὁ ἀχώριστος μέσῃ στὴ ληθαργίᾳ
κάθεται κτλ.

ἡρως τὴν καρδίαν
μου ἀπ' τὴν στιγμὴν ποὺ σ' εἶδα.

Τὶ νὰ σοῦ πῶ λοιπόν, καὶ τί νὰ σοῦ παρατηρήσω; Νὰ μὴ γράφῃς «σὲ σέ», «μὲ, μὲ»; νὰ μάθῃς διὰ τὸ καταληκτικὸν ν μπαίνει πρὸ τοῦ κ καὶ τοῦ ξ; νὰ νοιώσῃς διὰ τὸ «ἀπὸ τοῦ» γίνε-ται «ἀπ' τοῦ», ἀλλ' ὅχι «πιοῦ», γιὰτὶ τότε θὰ γίνῃ καὶ «φτοῦ» καὶ ἀντὶ τοῦ ποίησιν; Μ' ἂν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους στὴ στήλῃ αὕτη γράφαμε τέτοια πράγματα ποῖς καὶ γιὰτὶ θὰ τὴν ἐδιδάξαμε;

ΔΙΑ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΣΙΝ

ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ ΤΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

Οἱ κάτοχοι τῶν τευχῶν 1—40 δύνανται νὰ τὰ βιβλιοδετήσουν εἰς ἓνα τόμον εἰς τὸ ἐργαστάσιον τῆς Ἐταιρίας Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ, καταβάλλοντες δραχ. 75 (ἐβδομήκοντα πέντε). Πρὸς τοῦτο δέον νὰ φέρουν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἐταιρίας Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ Ὅδὸς Σοφοκλέους 3, τὰ 40 τεύχη πλήρη μετὰ τῶν περιοδικῶν των.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται, ὅπως οἰκονομίσουν περιττὰ ἐξόδα, νὰ λάβωσι μόνον τὸ κάλυμμα ταχυκῶς, προεμβάλλοντες δραχ. 50 — πλέον δραχ. 9 ταχυδρομικῶν καὶ νὰ βιβλιοδετήσουν τὸν τόμον των εἰς ἓν τῶν ἐν τῇ πόλει των βιβλιοδετείων.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀπολύτως ἐπιθυμοῦν νὰ βιβλιοδετηθῇ εἰς τὸ ἐργαστάσιον τῆς Ἐταιρίας μας, δέον νὰ ἀποστείλωσι συστημένα τὰ ἄνω 40 τεύχη πλήρη, μετὰ τοῦ περιοδικοῦ, καὶ νὰ ἐμβάσωσι δραχ. 5 — πλέον δραχ. 28 — διὰ τὰ ταχυδρομικὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ τόμου.

Οἱ κάτοχοι ἀποκομμάτων (κουπονίων) δέον νὰ ἀναμεινῶν ὅπως συμπληρωθῇ καὶ τὸ ἀπόκομμα τοῦ 50οῦ τεύχους: τότε δὲ θέλουν μᾶς ἀποστείλει ταῦτα ἀπὸ τοῦ ἀποκόμματος τοῦ 41ου τεύχους μέχρι τοῦ 50οῦ ὅποτε θέλουν τυχῆς 30ο) ο ἐκπτώσεως ἐπὶ τῶν ἄνω τιμῶν βιβλιοδεσίας (δηλ. διὰ πλήρη βιβλιοδέτησιν δραχ. 52.50 πλέον ταχ)κῶν διὰ τὰς ἐπαρχίας δραχ. 41.50, καὶ διὰ μόνον τὸ κάλυμμα δραχ. 35. — πλέον ταχ)κῶν δραχ. 9.).

ΕΤΑΙΡΙΑΝΤΙΑΝΝΑ (W. T. Dannat) Ἀραγωνέζος
ΚΟΝΤΡΑΜΠΑΤΖΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΓΓΛΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κατ. Χατζη

ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-78

ΑΡΙΘ. 23585

Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΑ ΤΙ ΑΤΑΚΤΟ ΠΑΙΔΙ!

Πρόσωπα: Ρίτα, νεαρά χήρα· Παῦλος, νέος χήρος· Κοκός, παιδί τοῦ Παύλου δέκα ἐτῶν.

Ἡ σκηνὴ εἰς ἐξοχικὴν βίλλαν τοῦ Παύλου. Εἰς τὸ βάθος ἡ βίλλα τῆς κ. Ρίτας μὲ κήπο. Ἐνας ψηλὸς τοίχος χωρίζει τὰς δύο βίλλας. Ὁ Παῦλος κάθεται σὲ γραφεῖον τοῦ καὶ μελετᾷ. Εἶναι βαρεῖα ἀπορροφημένος ἀπὸ τὴν μελέτη, ὅποτε ἐξαφνικὰ τὸ κονδύνι τῆς ἐξώπορτας κινεῖται.

ΠΑΥΛΟΣ. Ποῖος νὰ εἶναι; (Σηκώνεται καὶ κυττᾷ ὦ! εἶναι αὕτη! (Συγκινημένος, ταραγμένος, ἀδέξιος, καταβαίνει στὴν βεράντα καὶ τραβᾷ τὸ κονδύνι).

ΡΙΤΑ. (Μπαίνοντας μαζὺ μὲ τὸν Κοκὸν, τὸν ὁποῖον κρατεῖ ἀπὸ τὸ χέρι). Καλὴ μέρα σας κύριε. Μὲ συγχωρεῖτε ποῦ σὰς ἐνόησα, μὰ ἔπρεπε νὰ ἔλθω αὐτοπροσώπως. Εἶναι ἡ τρίτη φορὰ ποὺ πιάνει τὸ ἀγόρι σας καὶ μοῦ καταστρέφει τὸν κήπο. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχον καὶ πηδᾷ ἀπάνω στὶς βραγὲς μὲ τὰ λουλούδια. Κατόπι βρίζει τὸ δικό μου τὸν Τζάκ καὶ ἀλωνίζουν ὅλον τὸν κήπον.

ΠΑΥΛΟΣ. Κυρία μου σὰς ζητῶ ἀπείρως συγγνώμην. Θὰ τὸν διορθώσω ἐγὼ τὸ μασκαρά ὅπως τοῦ πρέπει!

ΡΙΤΑ. Δὲν πρόκειται τόσο γιὰ τὰ λουλούδια, ὅσο γιὰ τὴν ἀταξία. Νὰ τοῦ τραβήξετε τ' αὐτιά δι-νατά.

ΠΑΥΛΟΣ. Σὰς εὐχαριστῶ κυρία μου. (Στὸν Κοκόν). Πήγαινε ἀπ' ἐδῶ παληόπαιδο. (Ὁ Κοκὸς φεύγει).

ΡΙΤΑ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι διὰ τὸν ἔχετε παραχαϊδέψει.

ΠΑΥΛΟΣ. Ἀλλοῖμονο, μαντάμ. Εἶναι τόσο βαρεῖα ἡ φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς σ' ἓναν ἄνθρωπον ποὺ μελετᾷ ἀπ' τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ. Κ' ἔπειτα, σκεφθῆτε, εἶμαι μόνος.

ΡΙΤΑ. Ναι, δὲν λέγω. Μὰ καὶ ἐγὼ μόνη εἶμαι ἄλλα τὸν Τζάκ τὸν περιορίζω πῶς πολὺ.

ΠΑΥΛΟΣ. Μιὰ μητέρα ἐπιτυχάνει καλύτερα ἀπὸ τὸν πατέρα σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα. Κ' ἔπειτα ὁ δικός μου δὲν συγκρίνεται μὲ τὸν δικόν σας. Εἶναι πολὺ πῶς ἀνυπότακτος. Ὅπωςδήποτε θὰ τὸν διορθώσω καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ σὰς ξαναενοχλήσῃ.

ΡΙΤΑ. Καὶ συγχωρεῖτε με γιὰ τὴν στενοχώρια ποὺ σὰς προξένησα. Χαίρετε.

ΠΑΥΛΟΣ. Δούλος σας μαντάμ. (τὴν προσκίπτει).

ΜΕΤΑ ΠΕΝΤΕ ΗΜΕΡΑΣ

ΡΙΤΑ. (Μπαίνοντας ὅπως στὴν προηγούμενη σκηνὴ καὶ κρατώντας αὐτὴν τὴν φορὰ τὸν Κοκόν ἀπὸ τ' αὐτῆς). Ἐδῶ εἴμαστε πάλι.

ΠΑΥΛΟΣ. Πῶς; Πῶς; Νέον κροῦσμα;

ΡΙΤΑ. Ναι, καὶ σοβαρώτερον αὐτὴν τὴν φορὰ. Τὸν ἔπιασα ποὺ ἔκλεβε κεράσια. Καὶ δὲν πρόκειται τόσο γιὰ τὰ κεράσια, ὅσο γιὰ τὴν πράξιν... Ἀφίνω ποὺ εἶναι καὶ ἀγούρα καὶ θὰ τοῦ χαλάσουν τὸ στομάχι...

ΠΑΥΛΟΣ. Ἀχ, κυρία μου, σὰς ζητῶ μυριάκις συγγνώμην. (Στὸ Κοκόν). Μασκαρά, παληόπαιδο, αὐτὴν τὴν φορὰ θὰ σὲ τσακίσω 'στὸ ξύλο! Δὲν γλυτώνεις! Ὁ Κοκὸς τρέπεται εἰς φυγὴν.

ΡΙΤΑ. Κ' ἔμαθε καὶ τὸ Τζάκ ν' ἀνεβαίνει 'στὴν κερασιά. Καὶ καμμιὰ στιγμὴν θάρθουν κάτω καὶ οἱ δύο...

ΠΑΥΛΟΣ. Φοβερόν! φοβερόν! Δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὴν σύγχυσίν μου. Ὅστε καὶ ὁ Τζάκ εἰ; Μὰ πρέπει νὰ λάβωμε μέτρα. Ἀν θέλατε νὰ ποὺ κάνατε τὴν τιμὴ νὰ καθίσαιτε λιγότερα νὰ συζητήσουμε μὲ τὴν ἀταξίαν τῶν παιδιῶν μας. Καθίσαιτε παρακαλῶν (Προσφέρει μ' εὐγένεια καθίσματα).

ΡΙΤΑ. (Καθίσαι). Ὅπου λέτε τοὺς ἔπιασα καὶ τοὺς δύο ἐπ' αὐτῶν 'στὴν κερασιά. Πρῶτος ἀνέβηκε ὁ δικός σας.

ΠΑΥΛΟΣ. Καὶ ἔμπαρε ὁ μασκαράς;

ΡΙΤΑ. Ἀφοῦ ἀνεβαίνει ὁλόκληρον τοῖχον!

ΠΑΥΛΟΣ. (Κοκκινίζοντας). Ἐχετε δίκην.

ΡΙΤΑ. Τί νὰ σὰς πῶ; Τοῦ χρειάζεται αὐστηρὴ ἐπίβλεψιν.

ΠΑΥΛΟΣ. Τὸ ξέρω, μὰ δυστυχῶς ἐγὼ εἶμαι τόσο ἀπορροφημένος. Μιὰ ματιὰ ἐδῶ μὲσ' αὐτὸν πεῖ-θαι καὶ σὺτό. Δὲν εἶνε μόνον τὸ παιδί μου ποὺ ἔχει ἑλλείψεις... (Ἀφίνει ἓνα σιγανὸ στεναγμόν, γίνετα τὰ μάτια κάτω, κοκκινίζει, κομπιάζει, νὰ γίνετα ἀνέκδοτος κύκλος τοῦ ἑαυτοῦ του). Πῶς ἐλ- νὰ τὸν βάλω ἐξωτερικὰ σὲ κανένα λυκειο, μὰ οἱ γιὰτροὶ μοῦ συνέστησαν νὰ μὴν τὸν ἀπομα-

ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΗΡΧΙΣΕ ΠΡΟ ΑΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ Η ΟΠΟΙΑ ΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΑΛΛΟΤΕ ΑΛΛΟΥ, ΠΟΥΘΕΝΑ ΟΜΩΣ ΟΡΙΣΤΙΚΩΣ ΜΕΧΡΙΣ ΩΡΑΣ...

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μπουσέ καὶ τῶν μαθητῶν του μία κατὰ πτω-
σις τῆς τέχνης ἐσημειώθη. Ἡ τέχνη ἔγινε σύμφωνος πρὸς τὴν τότε νοο-
τροπίαν, ὑπερέτρετα τῶν φιληδόνων καὶ ἀδιαφόρων ἀνθρώπων, οἱ
ὅποιοι ἐτρυνγούσαν τὸ μέλι ἄλλων, κηφῆνες αὐτοί, τρεφόμενοι ἀπὸ τὴν
ξένην ἐργασίαν.

Ὁ Δαυῖδ πρῶτος ἐσήκωσε σημαίαν ἐπαναστάσεως. Ὡθῆσε τὴν
τέχνην εἰς κατὰ ἀνδρικότερον. Ἦτο φυσικόν· ἡ κατάσταση, ἡ γεννη-
θεῖσα ἀπὸ τὴν Ναπολεόντειον ἐποποιίαν δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ἐπιδράσῃ
εἰς τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ἐξωτερικουσίαν των.

Ἡ Ρώμη ἔδωκε τὸ ὑπόδειγμα τῆς τέχνης. Αὐστηρά, μεγαλοπρεπής,
κατακτητικὴ ἐπὶ τέλους, ἐπέβαλε τοὺς ἥρωάς της πρὸς μίμῃσιν καὶ θαυμα-
σμόν. Ἡ αὐστηρότης αὐτῆς φθάνει μέχρι ξηρότητος διὰ νὰ ἀντιταχθῇ εἰς
τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Μπουσέ καὶ τῆς σχολῆς του.

Ὁ Προυντὼμ χαρίζει ὀλίγον χρῶμα εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν σκοτεινότητα
τοῦ Δαυῖδ καί, γύρω ἀπὸ αὐτοὺς, ἕνας στρατὸς μαχητῶν, ἀποφασισμέ-
νος νὰ νικήσῃ, συντηρεῖ τὴν ἐπανάστασιν τῆς τέχνης. Καὶ ἡ ἐπανά-
στασις αὕτη ἐξακολουθεῖ ἕως σήμερον. Στρέφεται πρὸς ὅλας τὰς διευ-
θύνσεις. Ὁ Ζερικό παραμερίζει τὸν Γκρό, τὸν Βερνέ καὶ αὐτὸν τὸν

Προυντὼμ, καὶ ἀποθηνήσκει νέος, ἐμπιστευόμενος τὸν πυρὸν τῆς ἐπα-
ναστάσεως εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ντελακρουά. Τώρα ἡ ἐπανάστασις αὕτη
καλεῖται ρωμαντισμός. Μία ἐπίθεσις γίνεται κατὰ τοῦ κλασικισμοῦ
καὶ μία πρόοδος συντελεῖται. Ἡ μελέτη τῆς φύσεως καὶ ἡ εἰλικρίνεια
τῆς ἀποδόσεως κυριαρχεῖ· ἕνας λυρισμὸς ἀπαθεῖ τὸν κλασικισμόν, ἀλλὰ
ὁ ἔνυκρ, σὰ νὰ φοβῆται μήπως ὁ λυρισμὸς αὐτὸς μετατραπῇ εἰς μαλ-
θακότητα, ὑψώνει πάλιν τὸν βωμὸν τοῦ αὐστηροῦ κλασικισμοῦ, τὸ
χρῶμα. Ἡ μέθη αὕτη τῆς ζωγραφικῆς ὑποχωρεῖ εἰς τὸ σχέδιον, τὴν
ἀψογον γραμμὴν· ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ κλασικισμοῦ.

Οἱ μαθηταὶ του ὁμῶς σκορπίζονται, χωρίζονται εἰς ἰδιαιτέρους ὁμί-
λους, μὲ ἰδιαιτέρας αἰσθητικὰς ἀρχάς... Αὕτη ὁμῶς εἶνε ἡ ἐπιφάνεια.
Ὑποκάτω ἐξακολουθεῖ νὰ δρᾷ ἡ ἐπανάστασις τῆς τέχνης. Στρέφονται
πρὸς παντοῖα ἰδανικά. Μερικοί, ὅπως ὁ Ντεκαν, ὁ Σχεφέρ, ταλαν-
τεύονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἄλλοι στρέφονται ἀποκλειστικῶς πρὸς τὴν
μελέτην τῆς φύσεως. Ἐγκαταλείπεται τὸ ἐργαστήριον μὲ τὸ ψεύτικο
φῶς, μὲ τοὺς χρωματισμοὺς τοὺς συμβατικούς, μὲ τὸν περιορισμὸν τοῦ
χώρου. Καὶ ἰδρύεται ἡ σχολὴ τοῦ Φοντεναϊμπλώ μὲ τὸν Κορώ, τὸν
Ρουσσώ, τὸν Μιλλέ, τὴν Ρόζα Μποναίρ, τὸν Τρογιόν. Ἡ ἐπανάστα-
σις ἐνίκησε πλέον· ὁ δρόμος ἡνοιχθὲν πρὸς τὴν μελέτην τῆς φύσεως,
μόνης πλέον πηγῆς ἐμπνεύσεως καὶ ἐκτελέσεως. Ὁ ρεαλισμὸς ἐδραίου-
ται. Πρῶτος ὁ Μανέ ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὰ ἴχνη του ἄλλοι
δημιουργοὺν κατὰ ἀκόμῃ πλέον θαρραλέον, τὸν Ἐμπρεσιονισμόν. Τὸ
φῶς καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς των· ἀδιαφοροῦν διὰ τὰ
πάντα. Θέμα δι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει· σχεδὸν δὲν ὑπάρχει οὔτε σχῆμα,
οὔτε βάρος. Μόνον ἡ ἐπίδρασις ὑπάρχει τοῦ φωτὸς ἐπὶ τῶν σχημάτων
καὶ τῶν ὀγκῶν. Ἡ ἐπίσημος τέχνη, εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἀκαδημίας
καὶ τῶν ἐπισήμων ἐπιτροπῶν τῶν ἐκθέσεων, ἀποκροεῖ τὰ γεννήματα
αὐτὰ τῆς νέας τέχνης.

Ὁ Κλωντ Μονέ, ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν, δὲν γίνεται δεκτὸς εἰς
τὰ ἐπίσημα Σαλόν. Τὸ κοινόν, ὀδηγούμενον ἀπὸ κριτικούς ποτισμένους
ἀπὸ τὴν κλασικὴν τέχνην, ἀποδοκιμάζει καὶ σαρκάζει τοὺς ἐπαναστάτας
αὐτοὺς. Καὶ ὁμῶς ὁ Ἐμπρεσιονισμὸς ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του.

Τὰ δόγματά του εἶνε ἀπλά. Ἀφήνει εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ θεατοῦ νὰ
ἀνασυνθέσῃ αὐτὸς ὅ,τι τοῦ ἐδόθη εἰς χρῶμα καὶ φῶς· δὲν εἶνε φιλόσοφος
ὁ καλλιτέχνης, εἶνε ἀπλὸς καὶ εὐσυνείδητος παρατηρητὴς τῆς φύσεως.

Ἀλλὰ μήπως αὐτὸ εἶνε τίποτε νέον; Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοτο-
κοπούλου, τοῦ Ροῦμπενς, τοῦ Βελάσκουεθ, τοῦ Γκόγια, δὲν δια-
φαίνεται μία προσπάθεια, ἀλλοῦ φανερά, ἀλλοῦ λανθάνουσα, εἰς τὸ νὰ
ἀποδοθῇ τὸ φῶς;

Τὸν Μονέ ἀκολουθεῖ ὁ Ρενουάρ, καὶ αὐτοὺς ὁ Πιζαρό, ὁ Σεζάν
καὶ ὁ Ντεγκά. Ἀδιάφοροι διὰ τὸ ἂν τριγύρω των θορυβοῦν οἱ ἀπομέ-
νοντες πιστοὶ τοῦ νεοκλασικισμοῦ, ἐπιμένουν εἰς τοὺς νέους θεοὺς των.
Βεβαίως περὶ αὐτῶν συνωθοῦνται πολλοὶ ἄνευ ταλάντου, θηρευταὶ τοῦ
θορύβου καὶ τῆς ἀταξίας, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ εἰς πᾶσαν ἐπανάστασιν.
Τὴν νέαν τέχνην σπρώχνουν πότε πρὸς τὰ δεξιὰ, πότε πρὸς τὰ ἀρι-
στερά... Ἄλλοι ὀνομάζουν αὐτοὺς νεοεμπρεσιονιστὰς, ἄλλοι φουτου-
ριστὰς καὶ πολλοὶ φθάνουν μέχρι τοῦ Ντανταϊσμοῦ, ὠθοῦντες εἰς τὰ
ἀκρότατα τὴν ἀφέλειαν καὶ τὸ ἀυθόρμητον εἰς τὴν τέχνην. Ἀλλὰ ἡ
ἀφέλεια αὕτη ὀλίγον ἀπέχει τῆς μωρίας.

Ἡ τόλμη αὕτη, τῶν ἄνευ ταλάντου προσυλήτων τῆς νέας τέχνης,
πολλάκις ἐνθαρρύνεται ἀπὸ κερδοσκοποὺς ἐμπόρους εἰκόνων. Τεχνητὸς
θόρυβος ἀναβιβάζει τὴν τεχνικὴν καὶ τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν των ἔργων
αὐτῶν. Πολλοὶ κριτικοὶ βλέπουν εἰς αὐτά, τὰ βεβιασμένα καὶ ἐκτρομα-
κτὰ γεννήματα, ἀριστουργήματα ἀξία νὰ ἀντικαταστήσουν εἰς τὰ Μου-
σεῖα τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ζωγράφων. Διατί δὲν ἀφήνουν νὰ περάσῃ
ἀπὸ ἐπάνω των ἡ δοκιμὴ τοῦ χρόνου; Βεβαίως ἡ τέχνη εἶνε μία καὶ
ἄπειρα τὰ εἶδη. Διατί σπεύδουν τόσο νὰ ἐξαφανίσουν τὰ προηγούμενα;
Ἐπειτα ἔναν ἀληθινὰ μεγάλου τεχνίτην δὲν τὸν ἐμποδίζει, οὔτε τὸν
βοηθεῖ καμμιὰ σχολή. Οἱ ἐξαιρετικοὶ θὰ μείνουν πάντοτε μεγάλοι καὶ
θαυμαστοὶ εἰς οἵαν δὴποτε σχολὴν ἀνήκουν, ἔξω τόπου καὶ χρόνου.

Τὸ μόνον βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀπὸ τὰς
ἀρχὰς τοῦ 1800 ἐξακολουθεῖ. Γεννᾶται μία νέα αἰσθητικὴ, ἀκολουθοῦσα
τὴν ἀνθρωπίνην ἐξέλιξιν, τὴν προόδον των ἐπιστημῶν, ἡ ὁποία ἐπη-
ραεῖ πάντοτε τὴν τέχνην, ἐφ' ὅσον ἐπηρεάζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώ-
που. Ἀκόμῃ καὶ τὰ κοινωνικὰ πράγματα ἐπηρεάζουν τὴν τέχνην.
Κάθε ἐκφανσις τῆς τέχνης χάνει ἀπὸ τὴν ἀξίαν της, ἄνευ τοῦ πλαισίου
της. Καὶ πάλαιον κάθε τέχνης εἶνε ἡ ἐποχὴ της. Μόνον ἔστι ἐξη-
γεῖται πῶς πολλάκις μᾶς θέλγουν ἔργα κατωτέρων φυλῶν, ὅπως εἶνε
τὰ ἔργα τῶν ἀγρίων τῆς Πολυνησίας. Ὁ ἀληθινὸς θαυμασμός, τὸν ὅποιον
ἔχομεν διὰ τὰ ἔργα τῶν πρωτογενῶν ζωγράφων, εἶνε διότι στρεφόμεθα
πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ἀνθρώπινα ἔργα, ὅχι ὡς περιερ-
γοὶ καὶ φιλοκατήγοροι θεαταί, ἀλλὰ, ὡπλισμένοι μὲ βαθὺ αἰσθημα καὶ
ἐσωτερικὴν συμπάθειαν, ἐτασταί τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ. — Ἡ Κρέουσα (Βραβεῖον Ἀκαδημίας Μονάχου)

[Ἰδιωτικὴ συλλογὴ Βουδαπέστης]